

ΚΟΜΙΚ**«Πώς γίνεται ένας άνθρωπος να είναι λαθραίος;»**

ΤΟ ΚΟΜΙΚ «ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ» ΤΩΝ ΟΟΥΕΝ ΚΟΛΦΕΡ, ΑΝΤΡΙΟΥ ΝΤΟΝΚΙΝ ΚΑΙ ΤΖΟΒΑΝΙ ΡΙΓΚΑΝΟ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΕΝΑΝ ΔΩΔΕΚΑΧΡΟΝΟ ΓΚΑΝΕΖΟ ΣΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΟΥ ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΖΩΗ. ΚΑΤΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΑΠΟ ΜΙΑ ΑΠΛΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ

ΤΟΥ ΝΙΚΟΛΑ ΖΩΗ

Μιλώντας με αυστηρά ηλικιακά κριτήρια, οι «Πρόσφυγες» είναι ένα κόμικ που απευθύνεται σε παιδιά από οκτώ έως δεκαπέντε ετών. Και ο βασικός πρωταγωνιστής Ιμπο είναι ένας δωδεκάχρονος από την Γκάνα,

ορφανός από μητέρα, με μπόλικα αποθέματα αποφασιστικότητας που ξεκινάει για μια μεγάλη περιπέτεια. Οι κίνδυνοί της βέβαια εμφανίζονται από τις πρώτες κιόλας σελίδες και δεν είναι καθόλου διασκεδαστικοί. Ενώ λ.χ. ο Ιμπο πλέει καταμεσής της Μεσογείου, πάνω σε έναν χιλιοπαλωμένο σκυλοπνίκτη, ένας συνεπιβάτης του παρατηρεί πως ο μικρός δεν έχει καμία θέση εκεί, επειδή αν κάτι πάει στραβά, το όνομα της οικογένειάς του θα εξαφανιστεί οριστικά: ο Ιμπο βρέθηκε στη λέμβο τελευταία στιγμή, ακολουθώντας τον μεγαλύτερο αδερφό του, Κουάμι, που μίνες πριν εγκατέλειψε το χωριό του, με το όνειρο να πάει στην Ευρώπη, να βρει την αδερφή τους Σίσι και αφού συγκεντρώσει αρκετά χρήματα, να τα στείλει στον Ιμπο για να κάνει το ίδιο.

Συνηθισμένη ιστορία στις μέρες μας, θα έλεγε ένας κυνικός. Λίγη προσοχή όμως να της δώσει κανείς, και οι στατιστικές παράμετροί της αποκτούν χαρακτηριστικά που θα έκαναν πολλούς ώριμους και συγκροτημένους ενήλικους να τρομάζουν σαν μικρά παιδιά.

Το σενάριο του Οουεν Κόλφερ και του Αντριου Ντόνκιν είναι ένα έργο φαντασίας, που κάθε ξεχωριστό του στοιχείο είναι αληθινό. Οι δύο συγγραφείς, παιδικών βιβλίων ο πρώτος, όπως το μοσχοπουλημένο «Αρτέμις Φάουλ», και κόμικς ο δεύτερος, για λογαριασμό μεταξύ άλλων της DC, μίλησαν με κάμποσους πρόσφυγες και αρκετές οργανώσεις, ώστε να περιγράψουν επαρκώς τι σημαίνει να ξεκινάς από την Αφρική με ελάχιστα μέσα για ένα ταξίδι χιλιάδων χιλιομέτρων, που περιλαμβάνει πολέμους και φτώχεια, ψεύτικες υποσχέσεις και εκβιασμούς, καυτές ερήμους και φουρτουνιασμένες θάλασσες, με προορισμό μια νέα, εύτακτη και πολιτισμένη χώρα, που ίσως δεν έχει αποφασίσει αν θα σε φιλοξενήσει και υπό ποιες συνθήκες.

«Το 2015, περισσότεροι από ένα εκατομμύριο μετανάστες διέσχισαν τη Μεσόγειο Θάλασσα για να βρεθούν στην Ευρώπη» επισημαίνουν οι συγγραφείς στο επιλογικό σημείωμά τους, για να θυμίσουν λίγο παρακάτω ότι «όποιος κάνει την επιλογή να ξεκινήσει αυτό το ταξίδι έχει τους δικούς του προσωπικούς λόγους και όλοι τους είναι άνθρωποι»: η επικέντρωση στο προσωπικό στοιχείο, σε ιστορίες, σχέσεις και όνειρα πραγματικών ανθρώπων, μπροστά στα οποία οι στατιστικές και οι σχετικές ορολογίες μοιάζουν με χονδροειδείς γενικεύσεις, φαίνεται πως είναι ο καταστατικός στόχος του Κόλφερ και του Ντόνκιν.

Τα σχέδια του Τζοβάνι Ριγκάνο, γεμάτα χρωματικές αντιθέσεις στην απεικόνιση της νύχτας και της ημέρας, της ερήμου και της θάλασσας, ρίχνουν μεγάλο βάρος στις εκφράσεις των προσώπων.

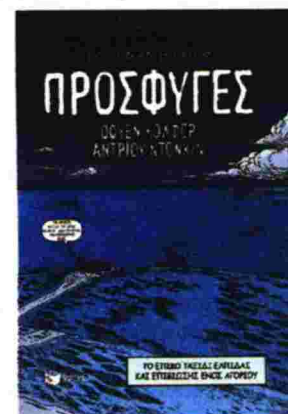
ΤΡΑΓΟΥΔΙ. Ο δωδεκάχρονος Ιμπο λοιπόν, εκτός από ανήλικος πρόσφυγας, εκτός από ελάχιστο κομμάτι των λεγόμενων «προσφυγικών ροών», έχει και ιδιαίτερη κλίση στο τραγούδι. Κάτι συνομιλικούς νταήδες που τον πειράζουν, τους αντιμετώπιζει με θάρρος. Όταν από το χωριό του στην Γκάνα φτάνει με λεωφορείο στην Αγκαντέζ του Νίγηρα, η τύχη τού μειδιά και ένα παραπεταμένο πακέτο με αντισηπτικά μαντίλια τού χρησιμεύει είτε για να κάνει φίλους είτε για να βρει λίγο φαγητό. Στριμωγμένος σε ένα σαράβαλο φορτηγό που διασχίζει τη Σαχάρα με κατεύθυνση την Τρίπολη της Λιβύης, έρχεται για πρώτη φορά αντιμέτωπος με τη σκληρότητα που απαιτείται από έναν οδηγό για να εγκαταλείψει στην έρημο κάποιον που απλώς έπεσε από την καρότσα. Επιβιβασμένος πια σε εκείνο το σάπιο φουσκωτό, κάνει πλάκα με τον φίλο του, Ραζάκ, που είναι φίλαθλος της Τσέλι και ονειρεύεται μια μέρα να γίνει σχολιαστής αγώνων. Τα πράγματα φυσικά ζορίζουν, έστω κι έτσι όμως, όταν τελικά ο Ιμπο βρίσκεται πάνω σε ένα μεγαλύτερο πλοίο, χωρίς ούτε ένα εκατοστό ελεύθερο στο κατάστρωμα, οι άνθρωποι γύρω του παραμένουν άνθρωποι: μια νεαρή ακούγεται να λέει πως έπρεπε να φύγει από το σπίτι της γιατί ήρθε ο πόλεμος: ένας άντρας ελπίζει πως ο θεός του, εργαζόμενος σε εστιατόριο της Νάπολι, θα του βρει δουλειά: στο τέλος του κόμικ, τη φανταστική ιστορία του Ιμπο συμπληρώνει η αληθινή της Ελεν από την Ερυθραία, που έπειτα από χιλιάδες χιλιόμετρα και πολλούς διακινητές έφτασε στη Βρετανία με το όνειρο να γίνει νοσοκόμα.

Το εξηγεί στον πρόλόγο της η Μυρσίνη Ζορμπά, μέλος του Δικτύου για τα Δικαιώματα του Παιδιού: «Η προσφυγιά δεν είναι επιλογή, είναι ακραία ανάγκη που προκύπτει από απελπισία. Είναι μια ανθρώπινη συνθήκη που πλήττει κατά καιρούς ηπείρους, χώρες, περιοχές. Είναι η κοινή μοίρα μικρότερων ή μεγαλύτερων ομάδων πληθυσμού. Αλλά κάθε πρόσφυγας – άντρας, γυναίκα, έφηβος ή παιδί – βιώνει σαν άνθρωπος ξεχωριστά τον αποχωρισμό από τη γη του και τους δικούς του ανθρώπους, τις κακουχίες του ταξιδιού, την απόλεια αγαπημένων προσώπων, την απόρριψη και τον αποκλεισμό».

«Οφείλουν να μας βοηθήσουν, είμαστε άνθρωποι» φωνάζει κάποια στιγμή ο Ιμπο, όταν αμφισβητείται ακόμα και το προφανές. Η βασική ιδιότητά του θα γίνει καταρχήν αποδεκτή από τον καπετάνιο του πλοίου που τον περιμαζεύει, αργότερα όμως δεν αποκλείεται να συμπληρωθεί και από τον προσδιορισμό «λαθραίος». Είναι άραγε κάτι τέτοιο δυνατό; «Εσείς, που σας αποκαλούν λαθρομετανάστες», απαντά ο συγγραφέας Ελι Βίζελ, που επίσης «εμφανίζεται» στις πρώτες σελίδες του κόμικ, «πρέπει να γνωρίζετε ότι κανένας άνθρωπος δεν είναι λαθραίος. Είναι αντίφαση. Οι άνθρωποι μπορεί να είναι όμορφοι ή πιο όμορφοι, μπορεί να είναι παχουλοί ή κοκαλιάρηδες, μπορεί να έχουν δίκιο ή άδικο, αλλά λαθραίοι; Πώς γίνεται ένας άνθρωπος να είναι λαθραίος;».

Καρέ από το κόμικ με τους πρόσφυγες πάνω στον σκυλοπνίκτη

info

«Πρόσφυγες»
Εκδόσεις Πατάκη
Σενάριο: Οουεν Κόλφερ, Αντριου Ντόνκιν
Εικονογράφηση: Τζοβάνι Ριγκάνο
Μετάφραση: Σπύρος Γιαννακόπουλος
Σελίδες: 138. Τιμή: 11,10 ευρώ